

Verlagen sessies gemeenten

Koersfase - Omgevingsvisie NH2050
Juli 2017

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Gemeentesessie Noord-Holland Noord: wensfase, 2 maart 2017	4
Gemeentesessie MRA: wensfase, 21 maart 2017	14
Gemeentesessie MRA: confrontatiefase, 9 mei 2017	23
Gemeentesessie Noord-Holland Noord: confrontatiefase, 11 mei 2017	32

Inleiding

Noord-Holland is prachtig in al haar diversiteit. Veel van wat we nu zo mooi vinden, hebben we met onze eigen handen opgebouwd. Maar door klimaatverandering, bevolkingsgroei en nieuwe technieken moeten we ook nadenken over de toekomst van onze provincie. De provincie stelt een omgevingsvisie op voor 2050 en is inmiddels in de koersfase aanbeland. In deze fase organiseert de provincie een reeks bijeenkomsten met inwoners, belangenorganisaties en gemeenten. Voorliggend document is het verslag van de sessies met de gemeenten.

Met de gemeenten is in twee rondes gesproken: wensfase en de confrontatiefase. Omdat de regio's in Noord-Holland sterk verschillen qua opgaven is er voor gekozen om de sessies op te splitsen in de Metropoolregio Amsterdam en Noord-Holland Noord.

Gemeentesessie Noord-Holland Noord: wensfase

2 maart, 14:00-18:00 uur

Programma

Wat	Tijd
Inloop	13:45 – 14:00
Plenair Waar staan we in het proces, wat staat er op de planning en wat gaan we doen vandaag? (vertrekpunt: Holland boven Amsterdam 2040 en de Verkenningen NH2050).	14:00- 14:30
Pauze	14:30 – 14:45
Werksessies (per regio)	
1 ^e gedeelte: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Presenteren gemeentepitch <i>Door West-Friesland wordt in plaats van gemeentepitches een presentatie over de Structuurschets West-Friesland gegeven.</i> ▪ Formuleren Regio-pitch	14:45 – 16:15
2 ^e gedeelte: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wat verwacht u terug te vinden in de provinciale Omgevingsvisie? ▪ Blik op vervolg proces: Hoe moeten de vervolgsessies eruit komen te zien?<ul style="list-style-type: none"> ❖ Verder vormen en presenteren van regionale pitch ❖ Confrontatiefase, vanaf april: Hoe de wensen en bestaand beleid/opgaven tegen elkaar afzetten? ❖ Ontwikkelprincipes vormen, vanaf oktober.	16:15 - 17:00
Afsluitende borrel	17:00 – 18:00

Algemeen

Het eerste gedeelte van de vervolgbijeenkomst van 2 maart is plenair. Hier wordt ingegaan op de huidige stand van zaken en de fase waarin we nu werken aan de Omgevingsvisie, de koersfase. In deze fase gaat de provincie Noord-Holland op basis van de Verkenningen NH2050 keuzes maken. Centraal staat de vraag hoe de provincie om wil gaan met de opgaven die op ons afkomen en welke opgaven we als onze prioriteit zien. De bijeenkomst op 2 maart is de eerste in een reeks bijeenkomsten die de provincie zal organiseren om een continue gesprek te waarborgen tussen gemeenten, Waterschappen, Omgevingsdiensten, Veiligheidsregio's en de provincie. Naast het Verkenningendocument NH2050 vormt het document Holland boven Amsterdam 2040 het startpunt voor het gesprek dat tijdens deze sessie wordt aangegaan. Het doel is om de wensen en ambities van de drie regio's van Noord-Holland Noord naar boven te halen, daartoe dient ook de vorming van een regio-pitch. Uiteraard zijn er ook verschillen per regio, hier mag (en moet) ook zeker aandacht voor zijn tijdens de sessie en in de Omgevingsvisie. Dat verschil wijst vaak ook de aspecten aan waar je als regio in uit blinkt, of in uit kan blinken.

Deelsessie Kop van Noord-Holland

Onderdeel 1: de gemeente-pitch

Tijdens het eerste onderdeel zal iedere vertegenwoordiger van de gemeenten uit de Kop van Noord-Holland zijn of haar gemeente pitchen. Dit zal gebeuren aan de hand van onderstaande vragen, die als 'huiswerk' al eerder zijn meegegeven aan de genodigden. Per gemeente staat deze pitch, aan de hand van die vragen, hieronder uitgewerkt.

Schagen

- 1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
- 2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
- 3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Schagen heeft een uniek landschappelijk gebied. Het bestaat uit zowel polderlandschap (de Zijpe- en Hazepolder), kustlandschap aan de Noordzee en het kleinschalige landschap van Westfriesland. Deze laatste heeft natuurlijk ook de Westfrie Omringdijk, wat een unieke landschappelijke structuur op zichzelf is.

Binnen deze landschappen onderscheidt Schagen zich in 2 karakteristieken. Allereerst is Schagen vooral agrarisch. 70% van het grondoppervlak wordt gebruikt voor agrarische doeleinden. De sector is niet alledaags, maar kenmerkt zich door 3 dingen: hightech/onderzoek, innovatie en productie. Grote spelers zijn de zaadveredeling (concentratiegebied), bollenteelt en agrifood. De innovatie laat zich onder andere zien in teelt op water.

Daarnaast is Schagen ook toeristisch. Zowel de stad Schagen, als het omliggende landschap (zee, strand en duinen) trekken veel bezoekers voor verblijfsrecreatie. Ook de Westfrie Omringdijk trekt veel recreanten.

Als laatste moet ook de Energy & Health campus in Petten genoemd worden als waarde voor Noord-Holland.

Den Helder

- 1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
- 2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
- 3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Den Helder heeft één antwoord op bovenstaande drie vragen. De kwaliteit van de gemeente, het onderscheidend vermogen en de bijdrage aan Noord-Holland is terug te vinden in de ligging van Den Helder; het grenst aan drie kusten. Daarnaast zijn de drie elementen ook terug te vinden in het Maritieme karakter van Den Helder, met de Noordzee als werkterrein. Hierdoor kan er ook een bijdrage worden geleverd aan de energietransitie. Maar dankzij de achtergrond in de Marine en Luchthaven draagt Den Helder ook bij aan defensie en de werkgelegenheid in de regio. Het cultuurhistorisch landschap van Den Helder; de stelling en Atlantikwal, nieuwe bestemmingen voor architectonisch erfgoed, maar ook hedendaagse cultuur in de Schouwburg op WO zijn kwaliteiten en onderscheidende elementen van de gemeente. Die bijdragen aan de toenemende behoefte aan recreatie en toerisme.

Den Helder bezit een unieke combinatie van verschillende landschappen, kust en duinrand, polder en groen casco Den Helder. Deze combinatie draagt bij aan de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit van de gemeente. Den Helder is de poort naar de Wadden en aanvoerpunt van recreatievaart en TESO. Een goede bereikbaarheid is van belang voor Den Helder maar ook voor Texel.

Hollands Kroon

- 1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
- 2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
- 3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Hollands Kroon kenmerkt zich vooral in innovatie, ruimte en ontwikkeling. Binnen een agrarisch landschap is veel ruimte voor bijvoorbeeld de energie sector, recreatie en toerisme. Het herbergt 3 belangrijke hubs: energy, food en data.

Grote kenmerkende (landschappelijke) trekkers zijn de Westfriese Omringdijk, de Afsluitdijk en ook de Waddenzee.

Onderdeel 2: de regio-pitch

De identiteit van de regio:

- Agrarisch productielandschap
- Texel
- Offshore
- Waddenbaai
- Bollen
- 'Duitse kust'
- Health & Energy campus Petten
- Pioniers

Kansen liggen er voornamelijk bij het bieden van experimenteeruimte. Vanuit de geschiedenis (ruimte en houding van de bevolking) past dit in de ontwikkeling van de regio. Geen structuurvisies en verordening, maar een regelvrij experimenteergebied.

De mensen uit de Kop zijn pioniers, die zelf problemen oppakken.

Deelsessie Regio Alkmaar

Onderdeel 1: de gemeente-pitch

Tijdens het eerste onderdeel zal iedere vertegenwoordiger van de gemeenten uit de Kop van Noord-Holland zijn of haar gemeenten pitchen. Dit zal gebeuren aan de hand van onderstaande vragen, die als 'huiswerk' al eerder zijn meegegeven aan de genodigden. Per gemeente staat deze pitch, aan de hand van de vragen, hieronder uitgewerkt.

Alkmaar

- 1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
- 2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
- 3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

De drie vragen zijn samengevat in het volgende antwoord:

Regio Alkmaar is een bedachte regio, pluriform, een dubbelstad en een overgangsregio. Regio Alkmaar is bezig met een Omgevingsbeeld. Ze willen op een andere en nieuwe manier naar de regio kijken en noemen het dus een regio-beeld in plaats van een visie. Hierbij gaat de regio uit van verschillende kernwaarden van Alkmaar: er bestaat geen uniformiteit, want juist de diversiteit is de kracht van Alkmaar. Kustdorpen, forensendorpen (stedelijk gebied) en oost-westverbindingen (recreatieve infrastructuur). Kenmerken van Alkmaar, naar voren gekomen uit de pitch zijn ook het streven naar en de focus op een gezond landschap, een ondernemend landschap en een bereikbaar landschap. De regio kent invloed vanuit de GreenPorts. Waarbij Heerhugowaard en Langedijk qua wonen en werken sterk gericht zijn op de GreenPorts. Terwijl Alkmaar in dit opzicht eerder gericht is op de MRA –regio. Dit is de scheidslijn Noord Holland noord en Noord-Holland zuid, die bepalend is voor de regio en die de regio bijzonder maakt.

Het omgevingsbeeld wordt gepresenteerd bij het portefeuille overleg van de regio Alkmaar. Tevens hebben zij een extra bouwsteen Water toegevoegd in overleg met de waterschappen. Water is namelijk kenmerkend voor de regio en bepaald onder andere het landschap, de mensen, de ruimtelijke inrichting en bereikbaarheid. *80% versie wordt opgeleverd in April.*

Tips die zijn meegegeven vanuit Alkmaar:

- Aandacht besteden aan de relatie tussen de MRA en NHN in de Omgevingsvisie en de daar bijhorende verbindingen tussen NHN en de MRA.
- Hoe neemt de provincie de woningproblematiek in de regio/provincie mee in haar visie?

Bergen

- 1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?
Stroken: open polder, kust, duinen. Bekend om de badplaatsen.
- 2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?
- 3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

De westelijk strook:

- Bergen is bekend door zijn stranden, badplaatsen en duinen. Dit is het grootste bezoekers doel.
- De badplaatsen hebben verschillende karakters van mondain, familiebadplaats tot rustige strandafgangen met weinig voorzieningen. De enige boulevard badplaatsen boven het Noordzee kanaal
- De stranden bieden jaarrond voorzieningen aan, waarmee de seizoen verbreding wordt opgevangen.
- De stranden zijn het jaarrond aantrekkelijk voor zonnebaden, sportieve activiteiten en het uitwaaien buiten het zomerseizoen.
- De duinen zijn de hoogste en breedste van Nederland: vrij toegankelijke natuur Schoorl
- Het klimduin in Schoorl is een bezoekersdoel op zich door de centrale ligging in het dorp.
- De duinen vervullen functies voor fietsen, wandelingen, natuurbeleving en paardrijden.
- Het mountainbike parcours voorziet in een nationale behoefte

- De duinen, het strand en de Lagune bij Camperduin zijn een nieuwe waardevolle aanvulling aan dit bestand

Bergense polders kenmerken zich door rust, ruimte en openheid

- Dit is het domein van de natuurbeheerders en de agrariërs.
- Zij beheren het landschap dat door velen wordt gewaardeerd
- Weidevogels en natuurwaarden krijgen de ruimte in dit gebied
- Veetelers kiezen voor schaalvergroting, waardoor nagedacht moet worden over de vrijkomende bebouwing. De PAS (programmatische aanpak stikstof) leidt nog tot onzekerheid in de investeringsbeslissingen
- Het gebied is een bezoekersdoel voor wandelaars en fietsers, door de sterke route structuren, maar ook doel voor Vogelaars bij het natuurgebied de Putten.

Kunst en cultuur:

- Bergen is een ook kunstenaars gemeente
- De omgeving inspireert schrijvers als Adriaan van Dis, Adriaan Roland Holst en Saskia Noort
- Bergense School is een landelijk bekende schilders stroming en te vinden in het bekende museum Kranenburg
- De geschiedenis van Bergen is onder meer terug te vinden rond het Slot Egmond, de Ruinekerk in Bergen, de molens

De dorpen van Bergen;

- Bergen kent geen grote industrieterreinen
- Er is een grote recreatieve sector: van hotels, restaurants, pensions, bed en break-fast en parken met recreatiewoningen, stacaravans en bungalows. We hebben het allemaal. Airbnb wint daarnaast aan populariteit. Kampeerterrein verdwijnen voor huisjes maar dit wordt deels opgevangen door de verbreding die agrariërs aanbieden. Campers worden nog te weinig gefaciliteerd.
- De voorzieningen in de dorpen in Bergen zijn grotendeels ingesteld en gebouwd rond de recreatie en het toerisme en bieden een breed aanbod.
- Wonen in rustige omgeving vaak in het groen in een gezonde omgeving

Ambities van Bergen:

- Behoud van de openheid van het landschap
- Ruimte voor recreatie en toerismeHet bieden van een goed gezond woon en werkklimaat (verbetering leefklimaat, door oa. Energietransitie)
- partner in de regio.

Toch zijn er ook problemen: door de vergrijzing, ontgroening, bevolkingskrimp, het wegvallen van voorzieningen als scholen en winkels in de randen van de gemeente. De achteruitgang van het openbaar vervoer en de oplopende overlast van vliegverkeerlawaaï. Dit alles zet de leefbaarheid van de kleinere kernen in de gemeente onder druk.

Heerhugowaard

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?

Als ik zeg Heerhugowaard: dan zegt u natuurlijk: Stad van Kansen, Stad van Duurzaamheid en Stad van de Zon. Heerhugowaard is in de afrondende fase van haar VINEX opgave en richt zich daarnaast op bedrijvigheid en goede bereikbaarheid, via de weg (Westfrisiaweg, A9 en N242) maar ook via het spoor. Hoogfrequent vervoer en een opstel terrein.

2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?

Wij leggen geen focus op onze individualiteit maar zien onze gemeente als schakel in een netwerk regio. Regio Alkmaar als stedelijk centrum van Noord-Holland. HHW, Alkmaar en Langedijk zijn daarin aanvullend aan elkaar. HAL – Heerhugowaard + Alkmaar+Langedijk.

3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Ruimte, diversiteit in woonkwaliteit, Stedelijke herontwikkeling en herinvulling, goede bereikbaar en een durf om te pionieren waaronder door vraaggericht invullen zijn onze bijdragen aan een Noord-Holland in de toekomst.

Acties: energieneutraal in 2030.

Wat wil de gemeente terugzien in Omgevingsvisie NH:

Inhoudelijk:

- Netwerk regio faciliteren;
- Gevarieerd landschap;
- waarborgen van natuurlijke kwaliteiten, letterlijk een gezonde leefomgeving;
- Zaancorridor en bereikbaarheid.

Maar nog liever:

- Vertrouwen dat kwaliteit bij gemeente zit;
- Samenwerken op gelijkwaardige voet; Duidelijkheid over Provinciale belangen

Langedijk

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?

De kwaliteit van Langedijk: het water zit Langedijkers in de genen. Dit waterrijke karakter en het 10 kilometer lange bewoningslint maken Langedijk uniek. Met als cultuurhistorische hoogtepunten Museum BroekerVeiling en het Rijk der Duizend Eilanden wil Langedijk zich positioneren, in de regio en bijdragen aan toerisme, recreatie en samen werken aan bovenregionale bekendheid en bereikbaarheid over het spoor en het water.

2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?

Wij onderscheiden ons door ons Langedijks DNA, het dorpse karakter en landelijke uitstraling. Op steenworp afstand van hoog stedelijke voorzieningen van Alkmaar en Heerhugowaard. De oude tuindersbedrijven zijn uitgegroeid tot moderne innovatieve internationale ondernemingen, onderdeel van Seed Valley. Naast het water legt Langedijk daarom haar focus op ruimte bieden voor ondernemers en robuuste verbindingen met de omliggende regio's.

3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Met water als kwaliteitsimpuls, een gevarieerd landschap, een gezonde leefomgeving, cultureel bewustzijn, goede bereikbaarheid, ondernemerschap en de zin om samen te werken draagt Langedijk bij aan het Noord-Holland van de toekomst.

Punt van aandacht meegegeven door de gemeente Langedijk: waterkwaliteit & klimaatbestendigheid! Water hoort bij alles: wonen, recreatie, ondernemingslandschap, ruimtelijke indeling. Tip: neem de Waterschappen altijd mee in overleg en visievorming.

Castricum

1) Wat is de kwaliteit van uw gemeente?

De gemeente Castricum bestaat uit drie dorpskernen, namelijk de kernen Akersloot, Castricum en Limmen. De gemeente is gelegen aan de kust, maar kent een diversiteit aan landschappen van zee, strand, duinen, weiland, buitengebied en het Alkmaardermeer aan de kant van Akersloot. De gemeente is goed ontsloten. Akersloot ligt dicht bij de A9 en in Castricum is een NS station. De gemeente kenmerkt zich dan ook als een forensengemeente. Veel mensen wonen in Castricum, maar werken en studeren in de omgeving van Amsterdam, Alkmaar, Utrecht en Den Haag. Een goede spoorverbinding cq dienstregeling is voor de gemeenten dan ook van het grootste belang.

De gemeente telt circa 35.000 inwoners, die gemiddeld redelijk hoog opgeleid zijn en een iets hoger dan gemiddeld een inkomen hebben. De inwoners zijn zeer tevreden over hun woonomgeving en daarbij ook actief betrokken, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van het Oer-IJ, het behoud van het vogelweidegebied en duurzaamheid in de vorm van Calorie of Transition Town. Verder beschikt de gemeente over goede voorzieningen op het gebied van detailhandel, zorg, onderwijs en sport.

De gemeente biedt nog veel mogelijkheden voor het ontwikkelen van de sector Recreatie en toerisme. De gemeente beschikt al over veel campings, zowel groot als klein. De meest bekende camping is natuurlijk camping Bakkum, die inmiddels al meer dan 100 jaar bestaat en gevestigd is in het duingebied. Daarnaast beschikt de gemeente over veel cultuurhistorie, die deels zichtbaar is in de vorm van het Huis van Hilde en deels beter zichtbaar gemaakt kan worden, zoals geldt voor het Oer-IJ.

2) Hoe onderscheid uw gemeente zich van de andere gemeenten?

De gemeente onderscheidt zich van andere gemeenten door de nabijheid van de Randstad, maar die tegelijkertijd een groene leefomgeving biedt en de betrokkenheid en samenhang van een kleinere gemeenschap. Een goede verbinding met de Randstad

Tegelijkertijd heeft de gemeente ook veel overeenkomsten met onder andere de gemeenten Bergen, Heiloo en Uitgeest.

3) Wat is uw unieke bijdrage aan Noord-Holland?

Een bijzondere woonomgeving aan de kust, met veel mogelijkheden om de sector Recreatie & Toerisme verder uit te bouwen. Op het gebied van huisvesting en R&T kan de gemeente Castricum, Amsterdam en omgeving ontlasten. Wat een aantrekkelijke optie is gezien de nabijheid van Castricum tov de Randstad.

Ambitie van Castricum: behouden open en gevarieerd landschap, cultureel erfgoed, recreatie en toerisme. Bouwopgaven binnen stedelijk gebied.

Andere opmerkingen/toevoegingen voortgekomen uit de werksessie met regio Alkmaar:

Leo Doornbos (Veiligheidsregio) geeft mee dat hij kan bijdragen aan brede kijk op hulpverlening. Hij is adviseur bestemmingsplannen. Ziet over de gehele regio ontwikkelingen. Castricum is herkenbaar om zijn open landschap. Dit is wat de bevolking wenst (zie peiling) Maar grappig hoeveel grote schuur-aanvragen er binnen komen. Leo legt de link tussen veiligheid, milieu en gezondheid. Onlosmakelijk verbonden. Kan advies geven over de bestemmingsplannen, bouwplannen en ondersteuning bij verschillende vraagstukken op het gebied van veil/mil/gezond vanuit een overkoepelende blik. Waarom bouwen we een schuur, waarin onder led-verlichting geteeld wordt op water, in een agrarische omgeving en niet op een bedrijventerrein? Past binnen de omgevingswet-gezonde veilige goede leefomgeving. Aandacht vragen voor deze 3 aspecten binnen gemeenten. De regio loopt voor op Energie & energietransitie. Houdt rekening met de Energie-vraagstukken.

Duidelijke kenmerken van de regio Alkmaar (voortgekomen uit het gesprek):

- Gezond landschap
- Ondernemersklimaat
- Recreatie: Oost-West
- Woonkwaliteit
- Duurzaamheid
- Nabijheid MRA
- Bereikbaarheid (kracht & uitdaging)
- Wateropgave (integraal).

Onderdeel 2: de regio-pitch

Duidelijk is geworden dat de regio een zeer verscheiden gebied is. Maar waar liggen de overeenkomsten:

- goed ondernemersklimaat (veel MKB en veel familiebedrijven);
- gezonde leefomgeving;
- recreatie (oost-west gericht);
- bereikbaarheid (noord-zuid);
- kwalitatief hoog woonmilieu(maar Schiphol/vliegverkeer is hierbij lastig: heeft effect op gezondheid, leefomgeving en woonvraag);
- Regio Alkmaar is MRA-gericht, tevens is de MRA op de regio Alkmaar gericht (als ontlasting voor de MRA);

Kansen en uitdagingen voor de regio:

- Hoger onderwijs is eigenlijk alleen te vinden in de MRA regio- liggen kansen om zich meer te profileren als hoger onderwijsregio (voldoen aan de opleidingsbehoefte van de regio zodat ze niet wegtrekken/forenzen).
- Veranderende woonvraag – vraag stijgt omdat MRA er niet meer aan kan voldoen. Tevens speelt vergrijzing hierbij een rol. Openbaar vervoer is heel belangrijk maar nog niet overal

even goed aangesloten (bereikbaarheid via andere manieren is wél een kracht). Nabijheid kan verbeteren door Openbaar vervoer te verbeteren; vooral de dienstregeling.

- Er is ruimte in de regio (vooral boven Alkmaar) om de kwaliteitsslag te maken + te verbeteren.

Deelsessie regio West-Friesland

Onderdeel 1: De Regio-pitch

De regio West-Friesland heeft al een structuurschets gevormd. Deze schets zal , in plaats van de losse gemeente-pitches, tijdens deze deelsessie behandeld worden en is plenair gepresenteerd in het begin van de bijeenkomst. Na de presentatie van de structuurschets is er hier verder ingegaan op, waar de gemeente individueel de nadruk leggen en wat het ge- en vervolg is voor de gemeente, de regio en de provincie wat betreft de West-Friese structuurschets.

Op-/aanmerkingen n.a.v. de Structuurschets:

- De Structuurschets “Een dijk van een Regio” is unaniem aangenomen door de raden en is hiermee een dus zeer breed gedragen in de regio. De kwaliteiten van de regio staan hier zeer goed in verwoord, aanvulling hierop is niet nodig.
- Structuurschets ombouwen tot regionale visie is momenteel politiek niet haalbaar
- Leefbaarheid in de kleine kernen is een belangrijk onderwerp in de structuurschets, dit vraagt ruimte voor ontwikkeling van lokale initiatieven → Provincie zou de juridische beperkingen moeten verminderen.
- Provincie zou in zijn regelgeving ruimte moeten bieden voor bijv. het “experimenteerlandschap” in Grootslag
- “Als wij er als regio samen uitkomen past bij de provincie terughoudendheid.”
- Er moet ruimte blijven voor kleinschalige woningbouw in de kernen voor de lokale vraag. Belangrijke afweging hierbij: met welke motivatie worden woningen op een locatie ontwikkeld? Grondposities of gedegen RO beleid?
- We zullen precies moeten zijn in wat factoren zijn om kernen leefbaar te houden om samen goed de afweging te kunnen maken tussen verstedelijking en landschap.
- Zijn er ontbrekende of onuitgewerkte onderwerpen in de structuurschets?
- Energietransitie
- Recreatie/vrijetijdsector → een aantal recreatieparken zullen moeten sluiten
- Gezondheid → welke grenswaarden gaan we hanteren?
- Waterveiligheid en klimaatadaptatie (hittestress en compartimenteren)

Waar kunnen we als provincie helpen om het concept van de structuurschets ook op de lange termijn vol te houden?

- Vrijkomende agrarische bedrijven (VABs)
- Schaalvergroting in de landbouw
- Stedelijke knooppunten
- Energietransitie
- Herstructurering bestaande wijken

- Bereikbaarheid (A23) → Lobby richting het rijk
- Provincie zou een rol kunnen spelen in het VVRE (Portefeuillehouders overleg Verkeer en Vervoer, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Economie).

Onderdeel 3:

In het laatste onderdeel wordt er in gegaan op het verdere verloop van de koersfase. Er worden afspraken gemaakt over wat de vervolgstappen zijn, hoe de gemeente-inbreng er verder uit komt te zien en hoe de vervolgssessies worden vormgegeven.

- Wat verwacht u terug te vinden in de provinciale Omgevingsvisie?
- De structuurschets als regionale input voor de Omgevingsvisie van de provincie.
- Blik op vervolg proces: Hoe moeten de vervolgssessies eruit komen te zien?
- De mogelijkheden liggen open: 1-1 gesprekken voor wie daar behoefte aan heeft, thematische groepen om verder op de materie in te gaan, regio-ambassadeurs die deelnemen aan de projectgroep van de provincie. Bijna alle manieren zijn goed om input te leveren, dit kunnen de gemeenten zelf bepalen.

Overige op-/aanmerkingen:

- Duidelijk is geworden dat de gesprekken goed en nuttig waren. Bij West-Friesland is er bijvoorbeeld al naar voren gekomen dat verschillende aspecten uit de schets overeenkomen met hoe de provincie dit voor zich ziet. Er is echter ook een punt naar voren gekomen waarvan duidelijk is geworden dat het goed is om dat verder onder de loep te nemen; de energietransitie.
- Tip: gebruik de GGD, RUD en de veiligheidsregio om valkuilen achter de ambities te identificeren en gebruik de expertise van deze organisaties tijdens het proces.

Afspraken voor de volgende sessie (oa. met betrekking tot de Regio-pitch): de gemeenten koppelen zelf terug in welke mate zij wel of niet betrokken willen zijn.

Gestelde vragen:

Wanneer komt de sturingsfilosofie aan bod?

In de confrontatiefase komt het nadenken over de sturingsfilosofie naar voren, dit zal dan een rol spelen tot het einde van het proces. Voordat we ons over de sturingsfilosofie buigen is het goed te weten wat de inhoud is waarmee we gaan werken – wat vraagt een opgave namelijk voor een sturing? Pas dan kan er gericht nagedacht worden over de sturingsfilosofie.

Hoe weten we dat onze inbreng geborgd wordt?

Er worden verslagen gemaakt, die worden teruggekoppeld en zijn zichtbaar via de site. In het geval van regio-ambassadeurs wordt er een continue contact gewaarborgd met de ambassadeurs en zij kunnen aansluiten bij de projectgroep. Zo is een direct en continue contact gewaarborgd.

Hoe kunnen we aansluiten bij de nationale Omgevingsvisie?

De gemeenten kunnen aansluiten via VNG en de Waterschappen. Maar hierbij is het goed rekening te houden met de fase die er aan komt na de verkiezingen- wanneer een nieuw kabinet is aangetreden en hoe zij omgaan met de nationale Omgevingsvisie. Een nieuwe koers is dan denkbaar. Daarnaast is de nationale Omgevingsvisie verspreid over verschillende departementen en is er niet makkelijk een aanspreekpunt aan te wijzen.

Gemeentesessie MRA: wensfase

21 maart, 14.00 – 18.00 uur

Programma

Wat	Tijd
Inloop	13:45 – 14:00
Plenair: waar staan we in het proces (sinds oktober)? Wat gaat er vandaag gebeuren en wat staat er verder op de planning. Het startpunt hierbij zijn de MRA-agenda en de Verkenningen NH2050 .	14:00- 14:30
Werksessies (per regio) 1 ^e gedeelte: We zullen de kernwaarden van de MRA-agenda afzetten tegenover de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland. Bijbehorende vragen: 1) Kloppen de kwaliteiten en ambities uit de MRA-agenda nog steeds? 2) Wat zijn de belangrijkste opgaven die voortkomen uit de MRA-agenda afgezet tegen de Verkenningen NH2050? 3) Hoe wilt u de regionale MRA-ambities en opgaven terugzien in de Omgevingsvisie NH2050?	14:30 – 16:00
Pauze	16:00-16:15
2 ^e gedeelte (plenair): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wat verwacht u terug te vinden in de provinciale Omgevingsvisie? ▪ Blik op vervolg proces: Hoe moeten de vervolgessies eruit komen te zien?<ul style="list-style-type: none"> ❖ Aangaan van 1-1- gesprekken? ❖ Inzet van regio-ambassadeurs a la MRA-agenda? ❖ Confrontatiefase, vanaf april: Hoe de wensen en bestaand beleid/opgaven verder tegen elkaar afzetten? ❖ Ontwikkelprincipes vormen, vanaf oktober.	16:15-17:00

Algemeen

Het eerste gedeelte van de vervolgbijeenkomst van 2 maart is plenair. Hier wordt ingegaan op de huidige stand van zaken en de fase waarin we nu werken aan de Omgevingsvisie, de koersfase. In deze fase gaat de provincie Noord-Holland op basis van de Verkenningen NH2050 keuzes maken. Centraal staat de vraag hoe de provincie om wil gaan met de opgaven die op ons afkomen en welke opgaven we als onze prioriteit zien. Deze bijeenkomst is de eerste in een reeks bijeenkomsten die de provincie zal organiseren om een continue gesprek te waarborgen tussen gemeenten, Waterschappen, Omgevingsdiensten, Veiligheidsregio's en de provincie. Naast het Verkenningendocument NH2050 vormt de MRA-agenda het startpunt voor het gesprek dat tijdens deze sessie wordt aangegaan. Het doel is duidelijk te krijgen bij welke wensen en bijbehorende opgaven de gemeenten de nadruk leggen en wat dit betekent voor de Omgevingsvisie van Noord-Holland. Het confronteren van die opgaven en ambities en het vormen van keuzes zal later, vanaf mei, in een volgend gesprek plaatsvinden.

Werkessie Gooi en Vecht

Tijdens de werksessies worden de kernwaarden van de MRA-agenda afgezet tegen de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland.

Kloppen de kwaliteiten nog?

Ja, kwaliteiten uit de MRA agenda kloppen.

Welke opgaven spelen er in de regio? Belangrijkste opgaven in de Gooi- en Vechtsteek, top 3:

- Toekomstbestendigheid van het Landschap (buitengebied). Aspecten die hierin meespelen:
- Landschap: Kwaliteit en beheer
- Recreatie: Ruimte voor recreatie en afstemmen van kwalitatieve vraag + Beheer
- Bodemdaling in veenweide gebieden
- Landbouw: Visie op transitie in de landbouw
- Waterkwaliteit
- Biodiversiteit
- Nieuwe verdienmodellen

Wonen EN werken en mobiliteit

Betaalbare woningen voor iedereen. Er moet in de GV streek steeds meer werkgelegenheid komen voor laag opgeleiden (vooral in de zorg-, recreatie- en mediasector). Ook voor deze mensen moet het in de toekomst mogelijk blijven/worden om in de GV streek te wonen. Dit vraagt ruimte in een gebied wat o.a. door beschermingsregimes op slot zit. Ruimte voor woningen, groei van reeds gevestigde bedrijven en “schuifruimte” op bedrijventerreinen

Mobiliteit: De GV-streek heeft op zichzelf geen grote bereikbaarheidsopgave, echter de opgaven van andere deelgebieden (Amsterdam- Almere, Amsterdam-Utrecht) vinden wel hun neerslag in deze regio.

- Inzetten op uitmuntende bereikbaarheid met HOV om de wegen te ontlasten (geen ruimte voor nieuwe infra).
- Snelle fietsverbindingen
- Zorgpunt: Goederenvervoer over het spoor i.r.t. gezondheid en veiligheid

Energietransitie

100% hernieuwbaar opwekken in deze deelregio is niet een realistisch doel. Er is simpelweg geen ruimte om al die energie op te wekken. Energietransitie in de GV betekent vol inzetten op verduurzamen van de woningvoorraad, warmtenetten en geothermie → Hiervoor is een visie op de ondergrond nodig.

Aanvullende opgaven:

- Gezondheid en veiligheid (in breedste zin)
- Vergrijzing vraagt voorzieningen “op pantoffel afstand”
- Link met andere provincies: Groene Hart, Almere 2.0, Utrechtse Heuvelrug, Regio Amersfoort.

Algemene Opmerkingen:

- GV streek in onderdeel van de groene ring van Amsterdam, Amsterdam profileert zichzelf hiermee maar draagt niet bij aan het behoud en beheer hiervan. → Regionale verevening nodig?
- “gaan voor kwaliteit niet voor kwantiteit”
- “Kip met de gouden eieren niet slachten”
- Bekijk per opgave wat het goede niveau is op de opgave aan te vliegen, is dit provinciaal, regionaal of lokaal?

Rol voor de provincie:

- Biodiversiteit, bijv. door aanleg van ecoducten
- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Mobiliteit: Bereikbaarheid met OV garanderen (ook voor onrendabele lijnen)
- Beschermingsregimes belemmeren recreatie en daarmee werkgelegenheid.
- Woningbouw

Werk sessie Zuid-Kennemerland & IJmond

Tijdens de werksessies worden de kernwaarden van de MRA-agenda afgezet tegen de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland.

Kloppen de kwaliteiten nog?

1. Uniek landschap (duinen en kust)
2. Bijzonder woonmilieu
3. Bijzonder werkmilieu (vooral industrie rond IJmond)

Marc Hanou (Haarlem) pleit voor het koppelen van de regionale ambities aan bovengenoemde kenmerken. In de huidige Agenda is dat volgens hem niet scherp genoeg geschetst (o.a. wegens het korte /midden termijn perspectief van de agenda). Deze kenmerken verbinden de gemeenten in de regio.

Welke opgaven spelen er in de regio?

- Een duidelijke opgave voor de regio is een systeemsprong naar een samenhangend en effectief OV- systeem: vooral langs de Kennemerlijn, de verbinding Amsterdam-Zandvoord en Haarlem.
- Werkgelegenheid binnen de regio te stimuleren (om interregionale verplaatsingen te verminderen en intraregionaal te stimuleren). In Haarlem, bijvoorbeeld, loopt het aantal werkplaatsen steeds terug t.o.v. aantal inwoners - wat tot toenemende files leidt.
- Energietransitie – vooral bij nieuwbouw maar ook bij bestaande bouw
- Investeren in de branches van toerisme & recreatie.
- Bewaken van de biodiversiteit en aandacht aan klimaatverandering en watermanagement.

Verdere opmerkingen en de rol voor de provincie:

Bereikbaarheid – upgrade van het OV systeem:

Hans (gemeente Velsen) benadrukt het belang van de Kennemerlijn Ov knooppunten traject en het investeren in infrastructuur en in de concessies die gesloten worden met vervoerders.

Marc (gemeente Haarlem) suggereert nog het doortrekken van de Kennemerlijn vanaf de noordelijke punt naar Zaandam en vanuit Haarlem Naar het zuiden, door een combinatie van bus en trein tot een samenhangende OV systeem.

(Gemeente Zandvoort) wil een upgrade van de treinlijn Amsterdam-Zandvoort tot een intercity (sneller, en frequenter, ook in het laagseizoen en ook 's nachts) om een directe verbinding met Amsterdam te hebben.

Woonopgave:

De meeste gemeenten geven aan dat ze nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden maar ze mikken op verdichting. Bij verdichting moet volgens de Hoogheemraadschap Rijnland aandacht geschonken worden aan wateroverlast (weinig ruimte/bodem om neerslag te absorberen). Bovendien moeten de woningen voldoen aan het veranderde klimaat (klimaat adaptatie). Roep tot een water-robust bouwen.

Realisatie van woonbehoefte zou naast nieuwbouw ook moeten gebeuren door transformatie van bestaande gebouwen naar woningen. Men ziet in het algemeen voldoende mogelijkheden om de woningvraag te accommoderen binnen de bestaande bebouwde kom (inbreiding). (Zandvoort zit nog klem). Beverwijk en Velsen zien potenties voor verdichting en inbreiding als de A22 wordt afgewaardeerd. Men verschilt van meningen in hoever de milieukwaliteit de woonvoorkeur van bewoners beïnvloedt.

Economie, Toerisme en recreatie

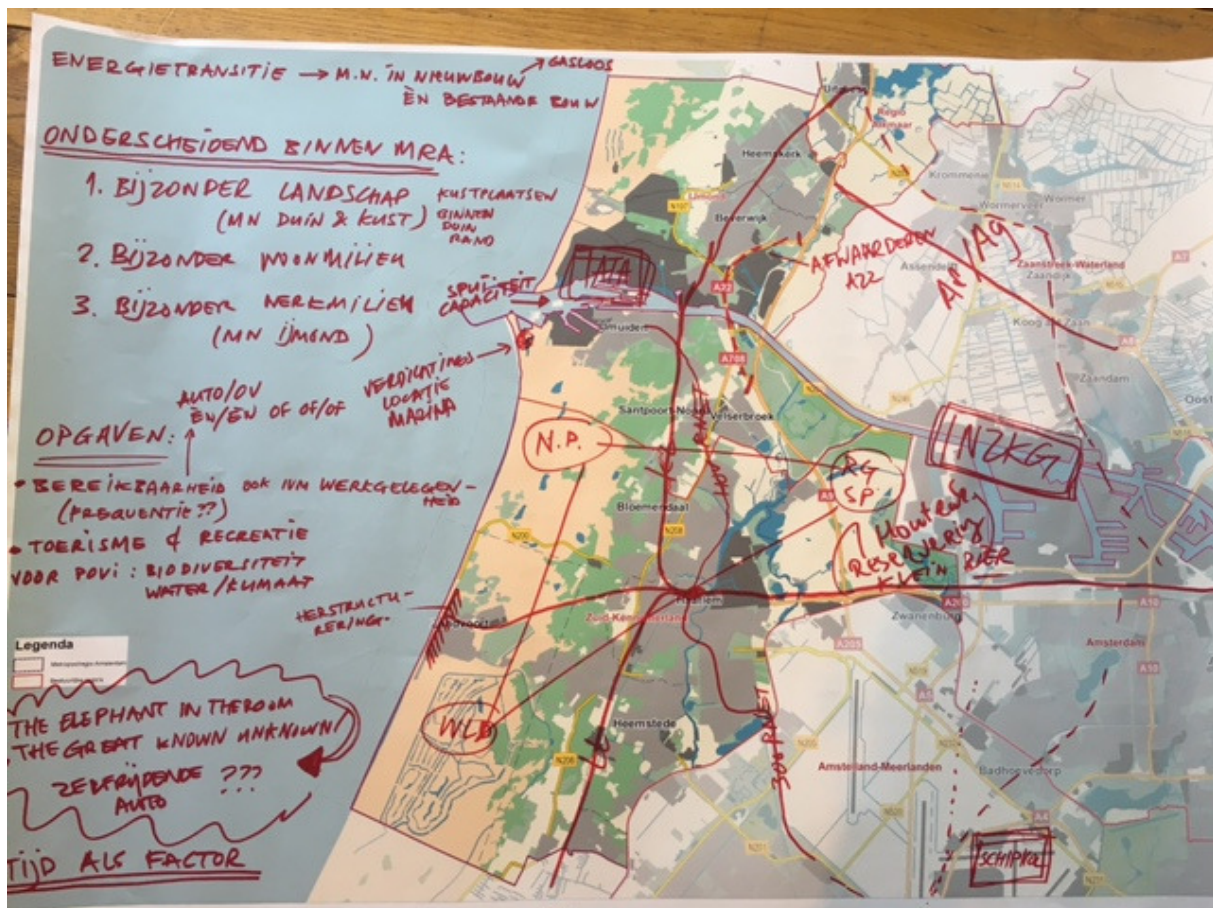
Zandvoort –wil zich profileren als Amsterdam Beach – en dat vraagt investeringen in de boulevard aan de kustzone. Er is geen sprake van kustversterking en de nodige herstructurering van de boulevard met de verouderde woonwijken is een (te) groot opgave voor de gemeente alleen. De hele MRA kan profiteren van de herstructurering langs de Zandvoortse kust. Het concept van Amsterdamse Beach heeft ook nadelen aldus sommigen: toename van aantal toeristen en recreanten zal de druk op de ruimte toenemen. In Zandvoort en in omliggende gemeenten, dat zou ook tot extra druk leiden aan de biodiversiteit. Beverwijk pleit voor een gebalanceerd evenwicht van woningen, werk en recreatie. Hiervoor is soepelheid nodig in de regels om functies te kunnen mengen. Het is niet duidelijk of de circulaire economie meer, dan wel minder behoefte tot bedrijfsterreinen zou leiden. De groei in arbeidsplaatsen lijkt vooral in Amsterdam plaats te vinden.

Water en klimaat adaptatie:

Gemeente zien hier vooral voor de provincie een coördinerende rol. Biodiversiteit – economische en toeristische ontwikkelingen in de Duinen kan ten koste gaan van de biodiversiteit. Waternet pleit ook dat de spui- capaciteit in IJmond vergroot moet worden.

Tot slot:

Er is ook een behoefte gezien de onzekerheden om **flexibiliteit** in de planning aan te brengen. Nog niet aangeraakt- contacten met de omliggende regio's en thema's zoals vervoergoederen.

Werkessie Amstelland Meerlanden

Tijdens de werksessies worden de kernwaarden van de MRA-agenda afgezet tegen de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland.

Kloppen de kwaliteiten nog?

De zeven ontwikkelrichtingen van de MRA Actie-Agenda zijn algemeen geaccepteerde uitgangspunten. Ze zijn gericht op het ruimtelijk-economisch domein. Aanvulling is daarom wel nodig, zoals met ambities rond gezondheid en veiligheid; als een sateprikkler door de 7 ontwikkelrichtingen.

Welke opgaven spelen er in de regio?

- Als eerste wordt genoemd het beheer van het buitengebied. Denk aan de Diemerscheg. Beheer en bescherming van dergelijke gebieden vinden we allemaal belangrijk, maar de middelen daarvoor moeten uit die gebieden zelf komen, wat juist een moeilijke opgave is. En er zit wel ruimtelijke druk op, waar niet op kan worden ingesprongen.
- Breder trekkend, is er ook een opgave op het gebied van transformatie. Zoals voor kassen in de GreenPort. Er is veel geld nodig, maar woningbouw is niet zonder mogelijk, onder de rook van Schiphol.
- Het begint bij het onderkennen dat het landschap van groot belang is voor de MRA en dat er een inspanning nodig is, als je het wil behouden. Naast allerlei andere opgaven in de regio, zoals de woningbouwopgave. Het onderkennen van de kwaliteit houdt in dat het

metropolitaans landschap van belang is voor metropool als geheel. De consequentie kan per locatie verschillen, vanwege de verschillende soorten landschappen, met verschillend gebruik.

- In de MRA voelt/voelde geen enkele bestuurder de urgentie om verantwoordelijkheid te nemen voor het thema klimaatbestendigheid. Dat is gemeentegrensoverschrijdend, dus bij uitstek goed om in de omgevingsvisie op te nemen. De opgave zit hem vooral in het houden van droge voeten.
- Voorkomen van CO₂-uitstoot, of overgaan op duurzame energie. Maar wat is dan de rol van de provincie, wat verwachten we van het bedrijfsleven, welke eisen stellen we aan onszelf en anderen, en welke regels stellen we dan? Past de regelgeving bij het verwezenlijken van je ambities?
- Een grote economische opgave is het circulair maken van de economie op zich.
- Verder bieden bepaalde ontwikkelingen, zoals het inkrimpen van milieuzones, naar een steenkoolvrije haven, op termijn ruimte voor (meer) woningbouw en om op milieuvriendelijke manier te bouwen.
- In Haarlemmermeer gaat nagedacht worden over hoe een gebied circulair te ontwikkelen. Met andere woorden, hoe transformeren we niet alleen naar andere functies maar ook naar CO₂-neutraliteit.

Algemene Opmerkingen:

- Het wringt dat de landschappen (door de provincie) redelijk goed worden beschermd, maar dat je er daarmee dus niet bent. Bijvoorbeeld windmolens: goed om deze ook voor beheer van het landschap in te zetten, maar dan loop je tegen provinciale regels aan.
- Gezondheid en veiligheid vanwege Schiphol: misschien ga je vanuit dat oogpunt anders tegen RO rond Schiphol aankijken. Als je kijkt vanuit groei van Schiphol, kijk je op een bepaalde manier aan tegen bijvoorbeeld het bouwen in de lobben. Dan krijg je een nieuwe ruimtelijke context.
- Daar moeten we goed over nadenken, en bewuste keuzes maken.
- Als je het zo bekijkt: zou je de beoogde ontwikkeling op de Zuidas dan wel moeten willen, omdat dat ook allerlei andere bewegingen in gang zet, zoals sociale segregatie?
- De Vervoerregio heeft samen met provincie strategische mobiliteit ontwikkeld. Een van de onderwerpen gaat over de technologische ontwikkeling, die overigens sindsdien steeds maar sneller is gegaan. Er wordt nu een actieprogramma ontwikkeld. Technische ontwikkelingen kunnen tegengestelde effecten hebben. Denk aan slimme technologie, auto's als treintjes, minder ruimtegebruik, minder asfalt nodig. Ook mogelijk dat vanwege veiligheid auto's juist verder van elkaar gaan rijden, zodat er dan juist meer ruimte nodig is. Kortom, de bandbreedte in ontwikkelingen is heel groot. Dus heel veel onzekerheid. Je kan daarop inspelen door adaptief te ontwerpen.
- Kijk ook goed naar crossovers tussen trends. Denk aan circulaire economie: flexibeler bouwen, snel gebouwen kunnen ontmantelen en elders neerzetten (demontabel ontwerpen). Hergebruik van grondstoffen. Flexibel inspelen op onzekerheden.

Rol voor de provincie:

- Misschien is het aardig als de provincie een bouwlocatie voor experimenten (voor bouwen op een nieuwe, energie neutrale manier) aanwijst, met een sterretje op de kaart? Aan de andere kant is het wel lastig voor wat voor overheid dan ook om dat te doen, want dan komt een bouwer met: Meer eisen? Kom dan maar op met je geld!
- Of juist een regelvrije zone aanwijzen? Hangt ook van landelijke regels af of dat kan.
- Bied een wenkend perspectief op het gebied van duurzaamheid in de omgevingsvisie. Formuleer een heldere doelstelling voor de regio en een visie hoe je met rijksregelgeving wil omgaan. En hoe je met de ontwikkeling van Schiphol wil omgaan.
- Kom vooral niet met generieke beelden, maar bied ruimte aan regionale verschillen, aan locatie specifieke/deelregiospecifieke kenmerken.
- Maar #hoedan? Richt je meer op gezamenlijke ontwikkeling, regel niet alles dicht en beoordeel minder vanuit een toetsingsrol. Ruimte om te leren, om te experimenteren, ruimte voor nieuwe technologieën.

Afrondend/samenvattend: 1. Bied ruimte voor experimenteren en 2. Zorg dat de visie uitnodigt. Trek het gesprek breder dan alleen met overheden, want je hebt uiteindelijk andere partijen nodig om je ambities te realiseren.

Werkessie Zaanstreek-Waterland

Tijdens de werksessies worden de kernwaarden van de MRA-agenda afgezet tegen de opgaven uit de Verkenningen NH2050. Het gesprek zal ingaan op welke opgaven hier uit voort komen voor uw regio, de MRA en Noord-Holland.

Kloppen de kwaliteiten nog?

Over het algemeen wel – maar Fred Bouwman: gevoel van urgentie bestaat, maar Purmerend loopt anders dan in de MRA-agenda is opgenomen. Wat betekent dit voor de actualiteit van de MRA-agenda?

Welke opgaven spelen er in de regio?

- Energietransitie en klimaatadaptatie: Nodig in de provinciale Omgevingsvisie: een heldere ambitie over **Energietransitie**. Maar ook **klimaatadaptatie**. Niemand voelt zich verantwoordelijk voor deze thema's- daar moet de provinciale Omgevingsvisie sterk en duidelijk in zijn – volgens Mirte Rozemond.
- Leefbare verdichte stad
- Klimaatbestendigheid / klimaatbestendige inrichting.
- Gezondheid
- Verstedelijking ten opzichte van landschap
- Ook aandacht buitengebied – hoe gaan we om met de veenweiden?
- Kenmerkend hier is dat de opgaven die genoemd worden en spelen, opgaven zijn die grensoverschrijdende vraagstukken bevatten – daar is de provincie voor nodig. Daarnaast is er meegegeven dat er bij elke opgave rekening moet worden gehouden met het schaalniveau.

- Voorbeelden van (waarschijnlijk) schurende opgaven: windmolens horen bij energietransitie je kunt daar geen keuzes in maken + binnenstedelijke woningbouwopgave versus landelijke opgave in bouwen.

Algemene Opmerkingen en de rol voor de provincie:

- Duidelijke doelstellingen (2050 is te ver weg om concrete doelstellingen te halen). – haal de doelstellingen dichterbij;
- Geen vrijblijvende verbinding – samen vormen;
- Aandacht voor regionale verschillen – ook in de rol van de provincie;
- Integrale afweging – koers moet gezamenlijk bepaald worden.
- Kaders (gesteld door de provincie) kunnen het wij-gevoel vergroten en nuttig werken voor sommige knelpunten. → Maar kunnen juist ook per knelpunt lastig worden – kaders zijn dan te groot. Ambities zijn hierbij van belang, een ambitie hoeft niet 1 weg ernaar toe te hebben. Ambities vergelijken en afstemmen is belangrijk omdat er zo minder knelpunten op de weg kunnen komen en dan gezamenlijk een vraagstuk kan aanpakken. Kennis en inzicht delen en verkrijgen is daarbij belangrijk – creëert draagvlak. Hoe eerder je de knellende belangen op tafel hebt hoe eerder en beter je ernaar kan handelen. Keuzes moeten gebouwd worden op kennis en een duidelijk overzicht en inzicht van de regio.

Opvallend is volgens Ronald de Vogel, dat ambities hoog zijn – lijkt hem sterk om alle ambities te kunnen waarborgen. Keuzes maken in die ambities is belangrijk – Maar! Risico om al in de confrontatiefase te belanden.

Stefan Steurs: Gemeentebesturen houden zich bezig met hoe de Omgevingsvisie zich gaat ontwikkelen: ze willen geen dichtgeregeld geheel. Er moet vrijheid zijn voor lokale gemeente oplossingen - pleidooi voor lokale wendbaarheid. De verhouding van lokale wendbaarheid t.o.v. regionale afstembaarheid.

Belangrijk om duidelijke doelstellingen te bespreken (oplossingen kunnen later komen en die hoeven niet in de Omgevingsvisie – risico om dichtgetimmerd te worden. Maar! Wel een concrete doelstelling). Duidelijke ambitie is nodig maar, ook een concrete doelstelling.

Wouter Peeters: waar overstijgende belangen spelen en gemeenten er niet uitkomen, kan de provincie een belangrijke rol spelen, maar een kennis verbindende rol i.p.v. kader stellend. WANT gemeentes willen geen verordening. Maar de urgentie is er wel – dus wat is er nu precies nodig?

Onderdeel 3:

In het laatste onderdeel wordt er in gegaan op het verdere verloop van de koersfase. Er worden afspraken gemaakt over wat de vervolgstappen zijn, hoe de gemeente-inbreng er verder uit komt te zien en hoe de vervolgssessies worden vormgegeven. Tevreden over deze sessie: Ja.

Vervolg

- Samenhang duidelijk maken wat er gedeeld is in de deelregio's
- Confrontatie uitwerken: wat botst, wat versterkt de aan de hand van keuzescenario's /verhalen.
- Regio's mixen – niet meer alleen je eigen regio aanhoren – kan van elkaar leren en botsingen duidelijk maken

Overige opmerkingen:

Jelle Blaauwbroek (provincie Noord-Holland): je eigen regio kan je met scenario's beeldend weergeven, maar wat jij niet kan doen, kan een andere regio miss wel of andersom – rekening houden met schaalniveaus en de rollen van provincie en gemeente kunnen per schaal verschillen.

Opdracht meegegeven door Marc Hanou: Beeld van vandaag naast het ontwikkelingsbeeld van de gehele MRA-agenda te leggen (door oogbaren).

Gestelde vragen:

Er is veel samenhang, maar keuzes maken kan alleen aan de hand van scenario's – hoe weet je welke kant het op gaat en hoe je kan sturen (Kasper Spaan – Waternet)? Samenhang presenteren is belangrijk want als je een keuze wil maken moet je voor en afwegingen in beeld gebracht. Dit gaan we doen met de Omgevingsvisie –samenhangende keuzerichtingen bepalen en keuzes maken. Zo wordt ook duidelijk waar het botst en waar het elkaar verstrekt – komt vanaf de confrontatie Fase aan de orde en dit is zeker iets wat we gaan doen in het vervolg.

Wat is er gedeeld en hoe brengen we dat samen? Er wordt een verslag gemaakt en toegestuurd, tevens zal hier in een vervolgsessie gehoor aan worden gegeven – zodat er een MRA-beeld ontstaat.

Kan de provincie een uitspraak doen over welke taken zij als primair vinden passen bij de provincie als midden bestuur? Kerntaken IPO geven al een voorbeeld van wat de taken zijn, maar dit is wellicht wat mager, maar provincie kan niet zomaar zeggen dit is voor ons – moet in overleg gaan met gemeenten en regio's. Maar de provincie is wel al eerder dan de gemeenten (met de visie bijvoorbeeld) en kan dus de gemeente voorttrekken en een voorbeeld zijn - referenties ontwikkelen die helpen thema's in beeld te brengen zoals verdichting, energie en verstedelijking.

Gemeentesessie MRA: confrontatiefase

9 mei 2017

Programma

Wat	Tijd
Inloop	13:45 – 14:00
Plenair <ul style="list-style-type: none"> • Terugkoppeling van de sessie in maart & update proces. • De drie verhaallijnen	14:00- 14:30
Werksessies: Uitwerken van de drie verhaallijnen <i>Tafel 1: Verhaallijn Gezond en veilig</i> 14:30-15:30: Groep 1 Pauze: 15:30-15:45 15:45-16:15: Groep 3 16:15-16:45: Groep 2 <i>Tafel 2: Economisch Duurzaam</i> 14:30-15:30: Groep 2 Pauze: 15:30-15:45 15:45-16:15: Groep 1 16:15-16:45: Groep 3 <i>Tafel 3: Karakteristiek Noord-Holland</i> 14:30-15:30: Groep 3 Pauze: 15:30-15:45 15:45-16:15: Groep 2 16:15-16:45: Groep 1	14:30 – 16:45
Plenair: Blik op vervolg proces: <ul style="list-style-type: none"> ❖ Hoe verder? ❖ Werkcongres 15 juni: Hoe de wensen en bestaand beleid/opgaven verder tegen elkaar afzetten?	16:45-17:00
Afsluitende borrel	17:00 – 18:00

Algemeen

Het eerste gedeelte van de vervolgbijeenkomst van 9 mei is plenair. Hier wordt ingegaan op wat we sinds de sessie van 21 maart gedaan hebben en waarom. We zijn voornamelijk in gesprek gegaan met belangenorganisaties, kennisinstellingen, andere overheden en maatschappelijke groepen om een zo goed mogelijk beeld op te halen van welke wensen en ambities er liggen voor de provincie Noord-Holland. We bevinden ons nu in de confrontatiefase, we kijken naar hoe de verzamelde opgaven in relatie tot elkaar staan: waar versterken of waar botsen ze? Om te helpen bepalen welke keuzes je kan/moet maken en wat de consequenties zijn, hebben we drie verhaallijnen opgesteld. Deze drie verhaallijnen gaan we verder uitwerken aan de hand van de lokale input die we ophalen tijdens de sessie op 9 mei. De drie verhaallijnen: 1) Gezond en veilig Noord-Holland, 2) Economisch duurzaam Noord-Holland en 3) Karakteristiek Noord-Holland. De titels/verhaallijnen zijn nog in concept.

Werkessie verhaallijn Gezond & Veilig Noord-Holland

Een gezonde en veilige leefomgeving is een basisbehoefte. Iedereen wil gezond en veilig kunnen wonen, werken, zich verplaatsen en recreëren. En dat wensen we niet alleen voor ons zelf, ook voor onze kinderen en kleinkinderen. Een gezonde en veilige leefomgeving gaat voor de inwoner van Noord-Holland –om verschillende dingen. Onder andere om kwaliteit van de leefomgeving in de zin van schoon water, gezonde luchtkwaliteit, een groene leefomgeving en bijvoorbeeld bescherming tegen verkeersongelukken, wateroverlast en hittestress. Op deze aspecten zit er een samenwerking tussen de eigen verantwoordelijkheid van de burger en een rol voor de overheid. Wat betekent (i.c.m. het voorgaande) een gezond en veilig Noord-Holland voor de MRA-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?

Groep 1:

- Deze verhaallijn sluit goed aan bij Novi en omgevingswet en het regionaal risicoprofiel dat de Veiligheidsregio hanteert. Past ook goed bij de dagelijkse leefomgeving – het is goed de mens centraal zetten.
- Gevoel van veiligheid: normen versus beleving: deze onderwerpen hoeven niet alleen maar vast te worden gelegd in normen, maar ook in wat acceptabel is. Het kan ook zijn dat inwoners zich prima voelen, los van de norm. Helaas hebben sommige bewoners geen keuze waar ze kunnen wonen. Vb. norm voor externe veiligheid is nogal lastig te bevatten.
- Wanneer gezondheid voorop staat, zouden er strengere normen, instructieregels (omgevingswaarden) moeten gaan gelden; we moeten dan gaan voor de WHO-normen. Voor externe veiligheid handhaven de Omgevingsdiensten nu op harde contouren (op basis van risico-scenario's) in plaats van op uitgebreide berekeningen. Dat is een hele verbetering. Voor nog veiliger omgeving moeten wij van de huidige Europese normen naar de WHO normen gaan (die veel strenger zijn). → De consequentie is dan dat de ruimte voor industrie en wonen minder wordt.
- Worden er dan bedrijven gesloten of verplaatst (vb. Sonneborn)? Dan kan Schiphol niet groeien óf wel groeien maar dat heeft dan weer andere consequenties. Gezien de beperkingen van Schiphol op nieuwbouw zijn er een aantal opties:
  - Hef de beperkingen op en laat wonen onder vlieg route (niet gezond, niet veilig, maar wellicht zijn er mensen die dat niets uitmaakt, of geen keuze hebben).
  - Bouwen in andere locaties zoals Purmerend en Waterlandgemeenten (dat vraagt meer vervoervolumes, en eerdere ervaringen met nieuwe groeikernen in het gebied waren niet positief).
  - Niet bouwen (nog hogere woningprijzen, geen aanbod voor nieuwkomers)
  - Bouwen buiten de MRA, in NHN → bouw voor leegstand.
- Grens tussen overheidsverantwoordelijkheid en persoonlijke burgerlijke verantwoordelijkheden. De burger gaat echter wel ergens vanuit dat de overheid weet wat ze doet: als er woongebieden worden aangeboden, dat ze daar veilig kunnen wonen en gezond. Ze willen niet voor verrassingen komen te staan.
- Geen nieuwe risicobedrijven of zelfs risicobedrijven uitplaatsen: Zoek naar slimme combinaties tussen bedrijven en woongebieden, of bedrijven en natuur.
- Verstedelijking – botst met de normen voor industrie. Verbreed woonbouw niet verder in de westelijke haven gebied.

- Aan de andere kant is er ook veel functiemenging nodig: slim mengen. Wat voor soort bedrijvigheid leent zich daarvoor, zodanig dat gezondheid en veiligheid op het zelfde niveau zijn?
- Toekomstig minder emissies, vanwege schonere technologieën? Zie circulaire economie.
- Minder binnenstedelijk mogelijk, meer uitleg nodig. Maar! Alles uit elkaar leggen, leidt ook tot stressvolle samenleving. Aan de andere kant: reden tot de verbetering van het OV.
- Waterveiligheid is ook erg belangrijk in deze verhaallijn.
- Botsen van privé en collectief (vb. verharde tuinen “stofzuigtuinten” en vervolgens de gemeente aanspreken op grotere bergbezinkbassins).
- Bij geheel duurzaam: schonere NZKG, dus meer ruimte. NB: biomassa niet per definitie schoon, accu's niet te blussen, waterstof ook risico's.
- Bouwen op de ring, bouwen op tunnels, dus meer verdichting mogelijk. Bepaalde risiconormen – zoals die voor tunnelveiligheid – kunnen misschien wel wat minder streng. In sommige misschien wat doorgesloten.
- Wendbaarheid in risico's: wat is het risico eigenlijk, houd er rekening mee. Niet per se onveilig.
- De vraag is in hoeverre je mensen kan informeren, bewustzijn creëren.
- Vanuit bril van Nederland als dunbevolkte stadsstaat zouden we wel eens een ontzettende gezonde stadsstaat zijn in vergelijking met elders.

Groep 2:

- Niet verstandig om dicht bij industrie woningen te bouwen. Althans op de korte termijn, op de langere termijn wellicht vanwege energietransitie (wel) weer ruimte daar.
- Technisch zijn er vaak wel mogelijkheden, maar daar zitten ook kosten aan vast.
- Mis in het verhaal: concentratie/clustering van industrie biedt ruimtevoordelen elders.
- Gezondheid is niet alleen normering, gaat ook over andere woonomgevingskwaliteiten
- Veiligheid en gezondheid moeten een keiharde voorwaarde zijn.
Ondergrens --> ander type woningbouw. *Tiny houses*, dus uiteindelijk is er ook minder ruimte nodig om mensen te huisvesten.
- Ook is hiervoor een andere vorm van mobiliteit nodig, meer thuiswerken. Dus de druk op de verstedelijking wordt anders. De toename van elektrische fietsen en infrastructuur voor snelfietspaden stimuleren gezondheid en veiligheid.
- Als bepaalde locaties beter worden ontwikkeld, dan elders, dan ook bereikbaarheid daarop aanpassen. Daarvoor is een laagdrempeliger OV nodig én een kwaliteitssprong van het OV.
- Toch vooral woningbouw daar waar de vraag is, mensen niet dirigeren zoals in jaren '70.

Groep 3:

- Echt voor duurzaamheid gaan: dan krijgen veiligheid en gezondheid een boost. In de zin van uitstoot van vuile stoffen wordt minder. Minder geluidsoverlast. Echter; stille motoren kunnen ook tot onveiligheid leiden.
- Nabijheid van landschap hoort bij gezond, met vooral een goede ontsluiting van het landschap. Maar ook het kleine groen in je directe woonomgeving is belangrijk. Geestelijke gezondheid.
- In verdichte gebieden heb je andere vormen van stedelijk groen die voldoen dan in niet stedelijke gebieden.

- Mobiliteit is een belangrijke oorzaak van negatief gevoel van welzijn. Daarin ligt dus ook een zekere oplossing.
- De provincie kan bijdrage leveren d.m.v. fietssnelwegen, nieuwe verbindingen realiseren. Actieradius van 30 km.
- Gezond en veilig beperkt je woningbouwprogramma. Extreem: geen woningen in de MRA.
- In de verhaallijn wordt nog niet of onvoldoende geredeneerd vanuit veiligheid (externe veiligheid, meerlaagse veiligheid). Hoe gaan we om met de echte grote veiligheidsrisico's? Vooral bij de kwetsbare plekken/locaties.

Nabranders:

- Vergrijzing, in het buitengebied
- Van laagveen weer hoogveen maken (dus onder water zetten), hier niet bouwen
- Is de agrarische sector nog wel gezond om naast te wonen?
- Waterkwaliteit i.c.m. gezondheid. Lukt het ons om de kwaliteit te verbeteren? (hoe meer mensen, hoe meer problemen met het op kwaliteit houden; afstroming vanuit het stedelijk gebied e.d.)

Overige opmerkingen over de verhaallijn:

- Het is maar de vraag of gezondheid en veiligheid een thema op zich moet zijn of dat het een voorwaarde moet zijn bij andere thema's.
- **Factor tijd:** wat nu zeer riskant is kan op termijn door technologieontwikkeling minder riskant zijn.
- Sommigen pleiten voor het versoepelen van vastgestelde normen bedoeld voor gezondheid en veiligheid om bepaalde ontwikkelingen te kunnen voeren (niet duidelijk of dat voorkomt vanuit een overdreven "gezondheidsbelang" of van wege gebrekkige effectiviteit van de normen).
- Andere geluiden zetten gezondheid en veiligheid boven alles: Stel normen vast. Bepaalde randvoorwaarden moeten gesteld worden voor elke ontwikkeling.
- (Water)Veiligheid en rampscenario's zijn onderbelicht in het verhaal.

Werksessie verhaallijn Economisch Duurzaam Noord-Holland

De nadruk van deze verhaallijn ligt op het stimuleren van economische groei vanuit het idee dat je voor duurzame ontwikkelingen (zoals energietransitie) enorme (kostbare) investeringen moet doen. De verhaallijn doelt dus op het faciliteren van economische groei vanuit een duurzaam (langere termijn) perspectief. Vanuit deze invalshoek redeneer je verder over wat dit betekent voor de opgaven die ons te wachten staat en de ontwikkeling(en) van de regio en de provincie in haar geheel. Wat betekent een economisch duurzaam Noord-Holland voor de MRA en voor de provincie in haar geheel.

Groep 1:

- Wat betekent duurzaamheid? → Milieu? Economisch? Ruimtelijk? Sociaal?
Duurzaamheid = Economische ontwikkeling waarbij duurzaamheid centraal staat – niet alleen groene economische groei, het is een breed begrip: denk ook aan duurzaamheid m.b.v. datacenters die ook economisch rendabel zijn.

- Duurzaamheid = circulaire economie. Denk dan aan adaptief bouwen: dat is denken op de korte termijn EN op de lange termijn.
- Duurzaamheid = ruimtelijk relevante keuzes maken. Zet een aantal leidende punten op de kaart – zoals OV infrastructuur – en werk daar naar toe en gebruik die punten als basis voor de rest van de keuzes/plannen (→ zuinig/duurzaam ruimte gebruik).
- Duurzaamheid = robuust (zou robuust moeten zijn), want er is een sterke ketenafhankelijkheid in Noord-Holland. Wanneer er incidenten zijn hebben zij ook economische gevolgen. Voorbeeld: Havengebied vliegt eruit- elektriciteit valt er uit – riool/waterzuivering valt uit- economisch verlies. → Systeembeheer moet daarom sterker!
- Die ketenafhankelijkheid komt ook terug wanneer je kijkt naar wateradaptatie en klimaatadaptatie: we zijn nu nog veel te afhankelijk, en daardoor niet alleen minder duurzaam maar ook economisch zeer kwetsbaar. Speel dus in op de problematiek rondom water en klimaat die in ieder geval op ons afkomt: een risicovrije samenleving is niet meer te realiseren. Verbeter de vitale infrastructuur, maak het robuust (en daardoor duurzaam) en onafhankelijk. Wees daarnaast als overheid transparant en duidelijk.
- Keuzes maken is erg belangrijk in deze verhaallijn: kies ervoor de ketenafhankelijkheid te verminderen, kies ervoor de ruimte nuttig te gebruiken en kies ervoor of nu of later te investeren.

Keuzes die gemaakt moeten worden voor de opgaven
Schiphol/woningbouwopgaven/duurzaamheid:

- Schiphol mag groeien als ze zorgen voor schonere brandstof – maar dit raakt minder het begrip duurzaamheid, eerder leefbaarheid.
- Nederland is een exportland en van Schiphol afhankelijk – dus kunnen we duurzamer worden door te profiteren van de luchtfunctie (aangezien we daar afhankelijk van zijn)? Dit is lastig: dus we moeten meer economische pijlers hebben in onze provincie dan alleen Schiphol.
- Vraag je daarom af: Hebben we echt Schiphol nodig zoals Schiphol nu aan het groeien is? Want m.b.v. circulaire economie kunnen we transport/handel/bouwen/grondstoffen ed. zelf reguleren en zijn we minder afhankelijk van transport.
- Maar bedenk ook: Kunnen we de pijlers Schiphol, transport en distributieland nu echt aanpassen voor 2050? Zijn het de pijlers van de toekomst, en als ze het niet zijn, welke dan?

Groep 2:

1) Kader stellende rol van de provincie → verplichting tot duurzaamheid is nodig.

De urgentie van duurzaamheid wordt vaak gezien vanuit de gemeenten, maar vaak mist de daadkracht of de ruimte en regels van bovenaf kunnen die daadkracht en/of ruimte wél genereren. De regels die worden gesteld door het rijk zijn vaak het uiterste wat gemeenten redden - de aandacht van gemeenten gaat eerder naar korte termijn projecten en projecten waar ze zelf (echt) grip op hebben. Voor gemeenten zijn economie en duurzaamheid dan ook vaak tegenstrijdige begrippen, als gemeente kijk je vooral naar wat je kunt verkopen (woningbouw) en voldoe je daarnaast nét aan de normen die gesteld worden. De echte duurzaamheidsslag wordt dus niet gemaakt. Dit gebeurt pas wanneer er iets mis gaat of er strengere regels worden opgelegd.

Duurzaamheid is een keuze, maar helaas wacht iedereen op elkaar om die keuze te maken: daarom is er druk van bovenaf (Rijk) nodig. Dat er een keuze moet worden gemaakt (de urgentie) is duidelijk voor de betrokken partijen aan tafel. Ook voor bedrijven is de urgentie vaak duidelijk, zij vragen om kaders (ook t.b.v. een level playing field), maar dat is een rol die overheden moet oppakken.

Economie gaat vaak vóór duurzaamheid: het is daarom belangrijk om het om te draaien: Wanneer wordt duurzaamheid (economisch) aantrekkelijk?

2) Duurzaam ruimte gebruik/ zuinig ruimte gebruik = duurzaam economische benadering. Het benutten en verbeteren van de huidige clusters is een vorm van duurzaam (en zuinig) ruimtegebruik: clusteren kan leiden tot beter benutting van de ruimte en levert zowel qua duurzaamheid als economisch opzicht voordelen op. Combineer OV knooppunten met bedrijventerreinen met data-infrastructuur met...

Maar! Let hierbij op dat clusters zorgen voor extra (verkeers-)bewegingen die andere problemen met zich mee brengen die de duurzaamheid van een cluster teniet kunnen doen. Zoals meer asfalt – in het geval van clusteren is een systeemsporang/vooruitgang van het OV van groot belang.

→ Clusters kunnen een oplossing zijn voor moderne kennis economieën, maar voor klassieke productiebedrijven (ed.) is dit minder handig.

Een andere vorm van duurzaam(zuinig) ruimte gebruik is verdichting in de stad/stedelijk gebied & verduurzaming van bestaande woningen (pas nieuwe technieken toe in bestaande gebieden zonder daar weer meer ruimte voor te claimen). Maar! Hoe houd je de stad leefbaar als je wilt verdichten (dit raakt de andere verhaallijnen ook).

3) Lange termijn vs. Korte termijn

Wanneer begin je met duurzaam investeren? Hoe lang blijf je wachten op nieuwe/betere technieken in de hoop dat het dan sneller gaat en je minder economisch verlies zult leiden. De afweging economie versus duurzaamheid is de afweging of je je richt op de korte of op de lange termijn.

Ook dit wijst terug op kaderstelling vanuit de hogere overheden: energietransitie kan samengaan met economische groei – maar er moet nog veel op dat gebied worden uitgevonden. Daarnaast kiezen gemeenten vaak voor het haalbare en praktische en volgen ze rijksregelgeving: die druk wordt door het rijk niet opgevoerd.

→ Innovatiebesef is nodig om te weten wanneer je wat kan doen en waar je wel/niet duurzame keuzes kan maken. Echter zijn er voor (betere) innovaties in de toekomst nu ook voorinvesteringen voor nodig.

Energietransitie en mobiliteitsbeweging vragen ruimte: welke keuzes (opofferingen) maak je daarbij? Minder bouwen? Minder landschap? Minder asfalt?

Een positief voorbeeld van het samengaan van economie en duurzaam: data-infrastructuur en ontwikkeling.

4) Landbouw en landschap

Waar economie en duurzaamheid ook tegenover elkaar lijken te staan is in het geval van landbouw versus landschap. De provincie kent veel Veengrond, maar dit is geen duurzaam gebied – zoals de agrarische sector de grond gebruikt is het vooral gericht op economisch gewin en niet op een duurzame landschapsinrichting.

De vraag die hierbij gesteld kan worden: moet je blijven pompen om de gebieden in stand te houden of laat je de natuur zijn gang gaan? Het geld wat nu in het pompen wordt gestoken kan dan bijvoorbeeld worden gegeven aan de boeren ter compensatie.

Maak van de grootschalige landbouw een kleinschaliger lokaal en duurzamer landbouwsysteem. Dat is duurzamer – als regio kun je daarin keuzes maken. Maar! Ook hier komt de economie om de hoek kijken: hoe ga je dit kleinschalige businessmodel van de grond krijgen en rendabel (genoeg) maken?

5) Overgang van groen naar stad

Sterke scheiding tussen stedelijk gebied en buitengebied: moeten we daar wat betreft duurzaamheid rekening mee blijven houden? De kracht van de PNH is juist dat we een duidelijke scheiding hebben tussen buitenland en stedelijk gebied: juist door gebruik te maken van de oorspronkelijke doelen biedt je duidelijkheid en benut je de bestaande ruimte beter (natuurgebied moet je blijven gebruiken als natuurgebied omdat als het eenmaal woongebied of asfalt wordt dan is dat onomkeerbaar).

Groep 3:

Een totaal andere kijk op de toekomst: We worden steeds meer afhankelijk van arbeidsimport- hechten zij wel waarde aan het Noord-Holland zoals het nu is met een duidelijk groen landschap en scheiding tussen stad en land, willen zij persé naar Amsterdam? Waar hechten zij waarden aan en moeten we daar niet op in spelen in de toekomst? In 2050 heb je wellicht voor economische groei andere behoeftes dan waar we nu van uit gaan.

Wat bepaalt onze economische waarden nu en hoe werken deze door in de toekomst? Zijn ze dan nog wel voldoende voor een groeiende economie?

→ Hier komt duidelijk de onzekerheid over de toekomst en welke veranderingen er op ons af komen naar voren, daarom is een wendbare Omgevingsvisie zo belangrijk.

De andere kant van dit verhaal is echter dat er ook meer mogelijk kan zijn met de bestaande kwaliteiten van PNH dan we nu denken – niet zomaar opgeven, kan op andere manieren ook economisch rendabel zijn. Framen is hierbij ook belangrijk en een keuze.

Ook in deze groep is er ingegaan op de scheiding groen en stad. Er wordt gesteld dat er altijd wel iets verandert maar dat, bijvoorbeeld in het geval van de groene buffer bij Spaarnwoude, de groene buffer wel altijd blijft bestaan. De activiteiten in de buffer zijn veranderd, niet de buffer. De buffer is daarnaast een kracht en moet behouden worden – hier wordt dus duidelijk een keuze gemaakt om te redeneren vanuit de huidige kracht die dat gebied heeft.

Duurzaamheid kan per gebied differentiëren, het is daarom belangrijk om naar elk gebied los te kijken en te redeneren vanuit de kracht van het desbetreffende gebied. Het ene gebied is geschikt voor economische ontwikkeling en daardoor wellicht minder duurzaam, terwijl andere gebieden dan wel duurzaam zijn en minder economisch ontwikkelingsgericht.

Clusteren per gebied kan hiervoor een oplossing zijn en is dan een investering voor de lange termijn, de kans bestaat namelijk dat een gebied op de korte-middellange termijn wel eerst ongezonder (leefbaarheid) wordt. Daarnaast levert dit een groter risico op voor het ketensysteem.

Leefbaarheid is een belangrijk aspect wanneer je nadenkt over economisch duurzaam: Klimaatverandering/water-robust inrichten → een duurzame inrichting van het watersysteem is onontkoombaar – dit betekent voldoende wateroppervlakte om de buien te kunnen opvangen, voldoende water van een goede kwaliteit op de goede plek en tijd.

Maar hoe realiseren we voldoende water in de toekomst en hoe doen we dit in clusters? Kan dat überhaupt?

Meenemen: de verhaallijn is ingewikkeld: het gaat over een aantal sterke economische pijlers/clusters en vestigingsfactoren – de vraag is: Wat betekent het als je de economische krachten overeind wil houden, versterken of wellicht vernieuwen zodat ook duurzame groei wordt meegenomen, terwijl je onder invloed staat van toekomstige veranderingen zoals de energietransitie? In deze verhaallijn speelt onzekerheid en transitie een grote rol.

Werkessie verhaallijn Karakteristiek (/maak) Noord-Holland

De rijke geschiedenis van Noord-Holland heeft een unieke provincie opgeleverd. Op een relatief kleine oppervlakte kent Noord-Holland een grote variatie aan landschappen, culturen, steden en dorpen en een grote diversiteit aan karakteristieke omgevingskwaliteiten. In Noord-Holland is vrijwel het gehele landschap bepaald door cultuur en cultuurhistorie. Het karakteristieke cultuurlandschap vertegenwoordigt een belangrijke economische, maatschappelijke en culturele waarde. **Die unieke culturele rijkdom is dus iets om te koesteren en te benutten. Wat betekent een karakteristiek Noord-Holland voor de NHH-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?**

De kernbegrippen die naar voren kwamen in de verschillende groepen:

- Spanning tussen EU landbouwbeleid en landschap karakteristiek houden.
- Beemster voorbeeld voor ontwikkelen a la karakteristiek NH.
- Een grotere rol voor de landbouw in de regio voor voedselproductie kan maar zal niet heel groot worden. Blijft veel export.
- Er zijn veel nieuwe verdienmodellen mogelijk.
- Energietransitie is in dit verhaal moeilijk in te passen, kan deels, maar grotendeels niet.
- Antwoord op groter wordende (sociaal economische) verschillen binnen de regio: koppelen aan trots en identiteit van de regio's + beter verbinden van achterblijvende gebieden.
- Klimaatverandering: het ontstane landschap ziet er vooral zo uit vanwege het eeuwenlange gevecht tegen het water. In dit verhaal vooral aansterken van bestaande infrastructuur (ophogen dijken, verbreden waterwegen, terugbrengen water in veenweide waar hoge kweldruk is).
- In Gooi- en Vecht: bestaande bebouwde gebied transformeren en intensiveren. Natuur en cultuurhistorie steeds heiliger.
- Wateropgave leidt ook tot nieuwe karakteristieken.

- Het watersysteem domineert de ruimtelijke geschiedenis en onze toekomst.
- Internationalisering bepaalt steeds meer het antwoord op ‘voor wie bouwen we?’
- Landbouw in de Haarlemmermeer is niet meer ‘het juiste ding op de juiste plek’, vanwege de verzilting.
- IJburg-3 of IJmuiden-in-Zee zouden als voorbeelden in de Karakteristiek verhaallijn passen.
- Verdichting als eerste keus bij verstedelijking wordt algemeen onderschreven.
- Het zoeken naar uitleglocaties blijkt toch vooral een negatief afpelproces (“waar i.i.g. niet”?)
- Bij de verdichting met 200.000 woningen loopt het verkeerssysteem in onze multimodale metropool vast -> huidig voorbeeld: Rottepolderplein
- De ‘waterdeskundigen’ weten de gevolgen van de zeespiegelstijging voor NH redelijk te relativeren -> vertrouwen in waterstaatkundige oplossingen.
- De waterberging heeft meer ruimte nodig: bijvoorbeeld langs het Noordzeekanaal
- De volledige energietransitie verhoudt zich slecht met ‘karakteristiek’
- Koningshoeve en Hettingen zijn levensvatbare moderne landbouwinitiatieven – met een voldoende grote lokale/metropolitaanse afzetmarkt
- Het pragmatische plannings- en ontwerp-DNA zit in de Noord-Hollandse RO-professional.
- Verandering maakt nadrukkelijk deel uit van Karakteristiek.
- Soeters’ stationsbuurt in Zaandam kan worden opgevat als een eigentijdse ‘karakteristieke’ ontwikkeling
- De toenemende sociaaleconomische segregatie in de MRA vergt een specifieke opwaarderings-/verdichtings-opgave in de naoorlogse buurten

Afsluiting (plenair):

Tijdens de afsluiting is er ingegaan op het vervolg van de confrontatiefase en met name op het werkcongres wat gepland staat op 15 juni. Dan gaan we dit gesprek vervolgen met meer partijen aan tafel. Belangenorganisaties, overheden, kennisinstellingen en bedrijven zijn dan allemaal uitgenodigd.

Overige opmerkingen:

Peter Bals, VvAA: Er is angst om te kiezen: vanwege de onzekerheid voor de toekomst en welke veranderingen er op ons pad komen.

Kasper Spaan, Waternet: De keuzes waren nog niet concreet op tafel, dat maakte deze verhaallijnen wat lastig – scenario’s zouden hier beter bij helpen: keuzes worden dan inzichtelijk.

Antwoord: Verhaallijnen hebben we juist bewust gekozen met de gedachte om het politieke debat makkelijker te kunnen voeren aan de hand van de verhaallijnen.

Jelle Blaauwbroek, provincie Noord-Holland: Is de veelheid van de keuzes niet te groot? Zijn er wellicht geen concrete voorbeelden nodig die de verhaallijnen verduidelijken?

Antwoord: Dat is inderdaad een stap die we moeten nemen.

Fred Goedbloed, Leiden: Relaties tussen de verhaallijnen zijn onvermijdelijk, want de andere verhaallijnen gaan in ieder geval ook door, ongeacht welke verhaallijn je als dominante invalshoek kiest.

Gemeentesessie Noord-Holland Noord: confrontatiefase

11 mei 2017

Programma

Wat NHN	Tijd
Inloop + lunchpakket	12:00 – 12:15
Plenair (in de kerk) <ul style="list-style-type: none"> • Update proces & planning van de dag. • De kop werkt & Omgevingsbeeld regio Alkmaar. • De drie verhaallijnen, een toelichting.	12:15-13:05
Pauze	13:05-13:15
Werksessies (in de kosterij): Uitwerken van de drie verhaallijnen <i>Tafel 1: Gezond en veilig</i> 13:15-13:45: Groep 1 13:45-14:15: Groep 3 14:15-14:45: Groep 2 <i>Tafel 2: Economisch Duurzaam</i> 13:15-13:45: Groep 2 13:45-14:15: Groep 1 14:15-14:45: Groep 3 <i>Tafel 3: Karakteristiek Noord-Holland</i> 13:15-13:45: Groep 3 13:45-14:15: Groep 2 14:15-14:45: Groep 1	13:15 – 14:45
2 ^e gedeelte: Blik op vervolg proces: <ul style="list-style-type: none"> ❖ Werkcongres 15 juni: Hoe de wensen en bestaand beleid/opgaven verder tegen elkaar afzetten? ❖ Hoe verder?	14:45-15:00

Algemeen

Het eerste gedeelte van de vervolgbijeenkomst van 11 mei is plenair. Hier wordt ingegaan op wat we sinds de sessie van 9 maart gedaan hebben en waarom. We zijn voornamelijk in gesprek gegaan met belangenorganisaties, kennisinstellingen, andere overheden en maatschappelijke groepen om een zo goed mogelijk beeld op te halen van welke wensen en ambities er liggen voor de provincie Noord-Holland. We bevinden ons nu in de confrontatiefase, we kijken naar hoe de verzamelde opgaven in relatie tot elkaar staan: waar versterken of waar botsen ze? Om te helpen bepalen welke keuzes je kan/moet maken en wat de consequenties zijn van die keuzes, hebben we drie verhaallijnen opgesteld. De sessie van 11 mei was vooral gericht op het verbeteren van de drie verhaallijnen:

1) Gezond en veilig Noord-Holland, 2) Economisch duurzaam Noord-Holland en 3) Karakteristiek Noord-Holland (titels zijn nog concepten). Deze verhaallijnen dienen als communicatief instrument, zij geven richting aan de manier van denken en de keuzes die men maakt over (de toekomst van) de provincie Noord-Holland.

Tijdens de sessie zijn de verhaallijnen met behulp van lokale input uitgewerkt in drie groepen. De resultaten daarvan zijn hieronder weergegeven.

Werksessie verhaallijn Gezond & Veilig Noord-Holland

Een gezonde en veilige leefomgeving is een basisbehoefte. Iedereen wil gezond en veilig kunnen wonen, werken, zich verplaatsen en recreëren. En dat wensen we niet alleen voor ons zelf, ook voor onze kinderen en kleinkinderen. Een gezonde en veilige leefomgeving gaat voor de inwoner van Noord-Holland –om verschillende dingen. Onder andere om kwaliteit van de leefomgeving in de zin van schoon water, gezonde luchtkwaliteit, een groene leefomgeving en bijvoorbeeld bescherming tegen verkeersongelukken, wateroverlast en hittestress. Op deze aspecten zit er een samenwerking tussen de eigen verantwoordelijkheid van de burger en een rol voor de overheid. Wat betekent (vanuit vorenstaande) een gezond en veilig Noord-Holland voor de NHN-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?

Groep 1:

- Vanuit sociale veiligheid is functiemenging gewenst.
- Veel economische sectoren wordt schoner, zo ook mobiliteit.
- In het stuk ligt nadruk meer op functiescheiding.
- Relatie met de zee versterken, door multifunctionele dijk; een dijk die zowel veilig als leefbaar is. Dat staat echter op gespannen voet met veiligheid.
- Nabijheid (van bijvoorbeeld Schiphol) is ook een positief element voor gezondheid - minder reistijd bijvoorbeeld.
- Sociale kwaliteit is ook van belang voor gezondheid, denk daarbij aan vestigingsmilieus, kwaliteit van de woonmilieus, voorzieningenniveaus van de kernen. Dat gaat ook over mobiliteit/bereikbaarheid; noord-zuidlijn doortrekken. Agenda stad versus agenda platteland.
- Zelfredzaamheid is in deze verhaallijn ook belangrijk. Maar ook: gezond en lokaal voedsel. Voedselprogramma's, die ook gericht zijn op de gezondheid van bewoners (o.a. gewicht).
- Binnenstedelijke transformatie speelt overal. Daar liggen ook kansen, denk ook aan leegstaande kantoren. Niet weer VINEX. Als je compact bouwt ook duurzaam, denk aan mobiliteit, maar ook organiseren warmte.
- Levensloopbestendigheid.
- Demografische ontwikkeling in relatie tot bijvoorbeeld boerderijwoningen: in hoeverre concessies doen aan gezondheidsnormen om de boerderij te behouden.
- NHN heeft een gezonde leefomgeving in de aanbieding. Bevolkingsopbouw is grotendeels niet te sturen. Als mensen toch in de stad willen wonen, moeten ze misschien ook maar accepteren dat dat ongezond(er) is.

Groep 2:

- Identiteit van de regio Alkmaar, gezond en veilig. Wellness, rustoorden - zee-en duin gerelateerde voorzieningen. Ook relatief goede luchtkwaliteit.
- Scheiding wonen en werken → leidt tot overloop naar NHN → op gespannen voet met identiteit (van dat gebied) en met sociale cohesie en dus met gezondheid.
- Gemist wordt begrip als meerlaagse veiligheid. Problemen van hittestress (ook bijv. voor werken, industrie vaak platte daken) en verzilting.
- Nabijheid is ook belangrijk voor de gezondheid: functiemenging levert minder verkeersbewegingen en is dus gezonder.
- Clusteren van bepaalde industrieën om keteneffecten te voorkomen (voorbeeld een brand in een bepaald gebied kan ervoor zorgen dat 5 km verderop zaadjes kunnen worden weggegooid).
- Stimuleren van fietsen, varen --> zorgen voor betere verbindingen.
- Grotere afstand tussen wonen en gevaarlijke bedrijvigheid, dit zorgt echter wel voor langere verbindingen tussen woon-werk verkeer en dus meer verkeersbedrijvigheid.
- Natuur-inclusieve verstedelijking zou vanzelfsprekend moeten zijn. De gemeenten zijn zeker niet tegen.
- Wieringermeer: hoogste dijk, maar als er een waterramp gebeurt, dan ....Hier tijdig op anticiperen: zorgen voor goede vluchtroutes. → In ieder geval bij risicovolle gebieden: MLV: woningen hoger bouwen.
- Als men in risicovolle gebieden wil wonen: dan open daarover zijn. Zelfbewustzijn bij bewoners. Risico's communiceren.
- Verzorgingsstaat is passé, iedereen is ook zelf verantwoordelijk. (Maar is dit besef al doorgedrongen?)
- Kwetsbare electriciteits-knooppunten: niet meer op maaiveld, maar hoger.
- Benut meer mogelijkheden om digitaal, dus thuis te werken. (minder mobiliteit, minder uitstoot, minder verkeersslachtoffers). Bij meer scheiding tussen wonen en werken een robuuster ov-systeem, sneller, hogere kwaliteit. OV in de Kop blijft wel lastig punt, overigens ook van belang voor recreatie en toerisme.
- Meer afhankelijkheid van elektriciteit --> betekent ook meer kwetsbaarheid.
- Maar ook tegelijkertijd meer mogelijkheden voor duurzaam energienetwerk.
- Wat je ook doet qua duurzame energie, het is "nooit goed" (alles heeft ook nadelen), denk wel meer aan innovaties, bijvoorbeeld inzet getijden energie.
- Nieuwe vormen van agrarische landbouw: industrialisatie, consequenties voor bestaande agrilandschappen. Zware bedrijvigheid concentreren in bepaalde delen van NH (NZKG, Schiphol)

Groep 3:

- Ruimte voor waterbergingsgebieden
- Je kunt je afvragen of we wel echt een metropool zijn. Als je kijkt naar de ontstaansgeschiedenis en huidige morfologie met steden en dorpen eigenlijk niet. Wel goed om te kijken naar metropolen als wenkend perspectief, bijv. Toronto Bay of San Francisco Bay Area.
- Vuil verdelen t/o vuil en schoon. Bij dat laatste is wat te kiezen. Voorkom dan "normopvulling", daar waar het nu schoon is. Let wel op dat het echt een keus is voor

iedereen en geen sociale ongelijkheid versterkt. Overigens kiest men er vaak toch wel bewust voor in de stad te wonen en neemt men dan “de ongezonde aspecten” voor lief.

- Gelukkig in de landbouw ontwikkelingen richting duurzame productie, zelfs voorbeelden als biobollen.
- Zon op land vrijer laten, natuurlijk bij voorkeur via dubbel landgebruik. Energie neutraal moet je overigens niet lokaal willen oplossen, ook niet regionaal, het is uiteindelijk een gezamenlijke opgave in veel breder verband. ECN kan rol spelen in de doorontwikkeling, wellicht wel meer experimenteer ruimte nodig. Gek genoeg is aardgas vrij bouwen nog geen standaard.
- Gelet op de mobiliteitsontwikkelingen misschien wel wegen comprimeren (minder ruimte nodig) --> geen nieuwe wegen e.d. Wel fietspadenstructuur aanpassen, fietssnelwegen aanleggen (breed en conflictvrij). Elektrische fiets vergroot actieradius, maar moet wel veilig zijn.

Werksessie verhaallijn Economisch Duurzaam Noord-Holland

De nadruk van deze verhaallijn ligt op het stimuleren van economische groei vanuit het idee dat je voor duurzame ontwikkelingen (zoals energietransitie) enorme (kostbare) investeringen moet doen. De verhaallijn doelt dus op het faciliteren van economische groei vanuit een duurzaam (langere termijn) perspectief. Vanuit deze invalshoek redeneer je verder over wat dit betekent voor de opgaven die ons te wachten staat en de ontwikkeling(en) van de regio en de provincie in haar geheel. Wat betekent een economisch duurzaam Noord-Holland voor de NHN-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?

De kernwoorden die bij de verschillende groepen naar voren kwamen:

- Agrarische plants
- Hightech landbouw
- Clusteren met een robuust raamwerk
  - Clusteren recreatie (Texel, kust)
  - Clusteren bebouwing (MRA)
  - Clusteren landbouw (NHN)
  - Clusteren haven (den Helder, IJmuiden, Amsterdam) → differentiatie aanbrengen
- Kenniseconomie: Energie en Zaadveredeling
- Experimenteerruimte
- Match vraag/aanbod op arbeidsmarkt
- Digitale infrastructuur
- Transformeren bestaand vastgoed
- Garanderen van (digitale) bereikbaarheid
- Veiligheid als vestigingsvoorwaarde (?)

Overige opmerkingen:

- Haven prominenter rol in de verhaallijn (relatie van havens onderling).
- Taalkundig: NHN niet wegcijferen ten opzichte van MRA.
- Cultuurhistorie ook belangrijk voor vestigingsklimaat.

- In NHN liggen kansen voor techniek (kenniswerkers), Energie sector, offshore en zaadveredeling.
- Clusteren heeft consequenties voor het voorzieningen niveau in het buitengebied, extra investeringen in bereikbaarheid zijn nodig om dit op peil te houden.

Werk sessie verhaallijn Karakteristiek (/maak) Noord-Holland

De rijke geschiedenis van Noord-Holland heeft een unieke provincie opgeleverd. Op een relatief kleine oppervlakte kent Noord-Holland een grote variatie aan landschappen, culturen, steden en dorpen en een grote diversiteit aan karakteristieke omgevingskwaliteiten. In Noord-Holland is vrijwel het gehele landschap bepaald door cultuur en cultuurhistorie. Het karakteristieke cultuurlandschap vertegenwoordigt een belangrijke economische, maatschappelijke en culturele waarde. **Die unieke culturele rijkdom is dus iets om te koesteren en te benutten. Wat betekent een karakteristiek Noord-Holland voor de NHN-gemeenten en voor de provincie in haar geheel?**

Groep 1:

- Om de identiteit van bepaalde gebieden te behouden moeten er keuzes worden gemaakt: niet elk dorp hoeft een (klein) bedrijventerrein te hebben en/of zelfvoorzienend te zijn. In dit opzicht zou je kunnen zeggen dat juist lokaal maatwerk (in de zin van een dorp wil zelfvoorzienend kunnen zijn) leidt tot vermindering van karakteristiek.
- Maatwerk is in deze verhaallijn wel belangrijk: uitgaan van je eigen kracht/gebied en durven te zeggen nee niet bij ons in de gemeente- ga maar ergens anders heen (maar dit is een politiek gevoelige kwestie).
- Als je kijkt naar de bevolkingsontwikkeling in NHN, die nauwelijks groeit, moet je juist niet meer kijken naar lokaal maatwerk, maar kijk naar regionaal maatwerk om bepaalde problemen/ontwikkelingen op te vangen → probeer de kwaliteitsslag te maken i.p.v. verder te ontwikkelen om het ontwikkelen en denken dat je als gemeente zelf allerlei voorzieningen nodig hebt als die al dichtbij in de regio te vinden zijn. Herbestemmingsplannen zijn hierbij van belang.
- Denk na over je vestigingsklimaat: landschap en cultuurhistorie is daarbij óók belangrijk – focus op je eigen kracht. Maar om echt uit te gaan van je eigen kracht en op die manier mensen en werkgevers te trekken is ook een betere vervoersverbinding nodig, vooral een betere, uitgebreidere spoorverbinding met treinen die vaker rijden(dit móét gebeuren in elke verhaallijn).
- Kenmerken landschap: nationale landschap, weidevogelleefgebieden: het behoud van unieke landschappen heeft een tijdje onder de radar gezeten en die gebieden werden landelijk gebied: wat ze geen duidelijke status gaf en het risico vergroot dat deze gebieden verdwijnen. Deze gebieden hebben geen bescherming meer. Er is teveel landelijk gebied in Noord-Holland, wijs duidelijke bestemmingen toe aan landschappen en gebieden, zonder het allemaal landelijk gebied te maken.
- Uniek voor NHN is het weidevogelgebied. Maar de trots op deze gebieden mist, er is weinig draagvlak en de toegevoegde waarden wordt vaak niet gezien. Maar het is wel belangrijk om veilig landschap voor de weidevogel te creëren. Dit gaat in tegen de activiteiten die moderne

boeren juist toepassen, zij willen anders bemesten, veranderen de waterstand en zaaien gras anders dan goed is voor de Grutto's.

- Je houdt een karakteristiek Noord-Holland door nut en noodzaak te bepalen vanuit de kracht van je gebied en maak bewuste keuzes voor mens, dier & landschap.

Groep 2:

- NHN heeft veel verschillende eigen identiteiten en dat is kenmerkend voor Noord-Holland. Karakteristiek Noord-Holland of maak Noord-Holland = allebei niet afdoende.
- Opties: Origineel Noord-Holland, Écht Noord-Holland, De (eigen) Kracht van Noord-Holland? Deze verhaallijn, en vooral de naam, roept de associatie op van de Zaanse Schans, en klompen terwijl er in NHN tegenwoordig windturbines zijn. Dat wil zeggen, het gebied is technologisch ontwikkeld. De titel laat dit niet duidelijk over komen.
- Niet je gebied op slot zetten, maar ontwikkelen vanuit de kracht van je gebied: dat is je ontwikkelmethode. Uitgaan van je eigen kracht.
- Noord-Holland heeft zich tot Noord-Holland ontwikkeld door bepaalde karakteristieken-maar het blijft ontwikkelen dus er kunnen ook nieuwe karakteristieken ontstaan. Welke karakteristieken behoudt je dan en welke niet?
- Lastige opgave: economische transitie in relatie tot de energietransitie en de verhouding met de Noord-Hollandse kwaliteiten/karakteristieken. – maar hier hoort veel onzekerheid bij, je weet niet hoe en hoe ver of hoeveel dit gaat veranderen.
- Hoe ga je om met de verduurzaming van bestaande bedrijven? Veel bedrijven willen ontwikkelen en opschalen, maar dan bestaat de kans dat een bedrijf te groot wordt en dan past het bedrijf niet meer in de omgeving of in de bestemmingsplannen die de gemeente heeft gemaakt. Dit is een dilemma voor veel gemeenten.
- → kijk daarom integraal naar een opgave binnen bepaalde marges. Flexibel raamwerk is nodig.
- Optie om uit te voeren: hoe ga je om met bestaande bedrijven: afweging langs de drie verhaallijnen?

Groep 3:

- Omgevingskwaliteit: dat is niet alleen ruimtelijke kwaliteit, Dat is ook sociale kwaliteit, maar die mist nog in deze verhaallijn. Want wat betekent de sociale kant van levenskwaliteit voor leven en wonen in Nederland?
- Voorbeeld: woningbouwopgaven en het opvangen van woningen door gebieden die ruimte hebben t.o.v. de gebieden die al vol zitten Maar! dat neemt de ruimtelijke identiteit en de sociale identiteit van die gebieden die ruimte hebben wellicht weg. Dit betekent ook dat gebieden meer en meer op elkaar gaan lijken en dat willen we niet. Daarnaast doet dat af aan de karakteristiek van een gebied. Onderscheidt tussen gebieden, tussen stad en land is daarom wel belangrijk en goed om als overheid op te anticiperen. Stel dan vragen als: Wil je als gemeente een overlooptgebied zijn? – wat betekent dat voor je gemeente? Wil je wel meer woningbouw naar je toehalen?
- Hierbij moet je de autonome ontwikkelingen in de gaten houden – en de ontwikkeling wijst erop dat er buiten de MRA ook woonruimte gevonden moet worden. Dat brengt het risico van identiteitsverlies met zich mee – volbouwen van gebieden.

- Deze verhaallijn heft heel veel focus op de MRA: maar wat betekent dit voor de NHN regio? Eventueel verlies van eigen identiteit is dan een risico, daarom moet je als gemeente en overheid goed inspelen op de ontwikkelingen die op je afkomen.
- De verhaallijn lijkt alsof je Noord-Holland op slot wil zetten: dat werkt niet, ontwikkeling is juist nodig in de provincie.
- Belangrijkere vraag is: Wat maakt Noord-Holland? Maar ook hoe houd je jongeren vast in Noord-Holland Noord? De MRA is aantrekkelijker maar door te dure huizen in NHN, jaag je de jongeren daar ook weg. De kans is groot dat de mensenstroom niet naar Noord-Holland Noord gaat, maar naar Utrecht of Zuid-Holland. Wat doen we dan met het gebied in Noord-Holland Noord?
- De MRA heeft een groeiende woningbehoefte en die groei heeft een oplossing nodig: die oplossing hoeft niet direct gevonden worden in de NHN- ook in de MRA zelf moet dit aangepast worden.
- Uitgangspunt van dit verhaal: Identiteit is kracht (eigen identiteit).

Nabranders:

landschap is verrommeld – kleine bedrijventerreinen komen op, dit haalt de aantrekkelijkheid en veiligheid van het gebied weg: karakteristiek Noord-Hollands landschap gaat dan weg. Daarom moeten er keuzes worden gemaakt in de regio's: waar houden we het landschap karakteristiek en waar niet. – die balans moet gevonden worden, zonder het gebied op slot te zetten: originaliteit. Karakteristiek Noord-Holland is de combinatie van weiland, wonen en kust.

Afsluiting (plenair):

Tijdens de afsluiting is er ingegaan op het vervolg van de confrontatiefase en met name het werkcongres wat gepland staat op 15 juni. Dan gaan we dit gesprek vervolgen met meer verschillende partijen aan tafel. Belangenorganisaties, overheden, kennisinstellingen en bedrijven zijn dan allemaal uitgenodigd.